

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

4. Quando facienda probatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

randi delatione, juxta *l. Eum qui D. De jurejurando*, probaverit solutionem, reo incumbit probare, quod pecuniam debitam acceperit, *l. Cum de in debito 25. Et ibi Glos. & DD. D. h. t.*

3. Secundò, negativam probare debet, qui sponte probationem ejus in se suscepit, *c. 1. sup. De restitut. spoliat. l. Circa 14 D. hoc tit. Pacian. d. lib. 1. cap. 7. num. 45. Et seq. e. 69* Hoc tamen casu, si in probatione defecerit, nihilominus venit absolvendus, auctore non probante, ex communi regula, Auctore non probante reus absolvitur, *Barc. Et alii in d. l. Circa D. hoc tit.*

4. Altera regula est, quod in judicio communi dividendo, familiae etc. fundarum & finium regundorum, atque interdicto retinendarum possessionis uterque litigantium simul ad probandum admitti debeat, quia in his judiciis uterque velut actor est, uterque reus, *c. 3. Et licet hoc t. & idem Justinianus prædicta Judicia vocat duplicia, §. duplicia instituit De interdicto V. G. in judiciis finium regundorum uterque contendit se fines suos taxum occupare: In interdicto retinendarum possessionis uterque contendit se possidere Itaque in his judiciis is obtinebit, qui probaverit suam intentionem altero non probante. Quid si uterque probet? Tunc judicis erit, videre, uter melius probaverit, utrius testes sine magis idonei, vel si agatur de possessione, uter probaverit antiquiorem possessionem, vel justiorum titulum, *d. c. Licet h. t.* Quid si æquè probaverit uterque? Tunc pro possessore judicandum erit, *c. Ex litteris 3. h. t.* tum quia in pari causa potior sit conditio possidentis, *l. in pari D. De R. l. tum* quia jura promptiora esse debeant ad absolvendum, quam ad condemnandum, *d. c. Ex litteris §. quod si ambarum.**

5. Quæ situm etiam fuit, An, si actor labore in probatione suæ intentionis, reus compelli possit ad exhibenda propria instrumenta, si forte ex illis putet actor posse probare intentionem suam? Responder Pont. *inc. 1. h. t.* quod non: Quia, ut dicitur, *in l. Numis gravo Cod. De testib.* actor intentionis suæ proprias adferre debet probationes, non eas ab adversario petere, qui, auctore non probante, absolvendus est, licet ex parte sua nihil præstiterit, id est, nullo argumento probaverit se esse innocentem, *l. Qui accusare 4. Cod. De edendo.*

Dixi, propria quia aliud dicendum, si in-

strumenta actori & reo sint communia: Cujusmodi est testamentum, quo utriusque aliquid est delegatum vel aliter relictum: Instrumentum contractus, qui concernit utrumque: Item publica instrumenta; quæ si habeat reus, cogi potest ad exhibendum, *l. is apud quem 2. Cod. de edendo.*

6. Quæritur denique, si probetur plene, reum deliquisse, reus autem probare vellet, se non deliquisse, & persistit in sua negatione, an audiri debeat? Responder Pont. *inc. ad nostram 12. h. t.* audiendum non esse. Quod videtur intelligendum, quando vult probare talem negativam, seque purgare per suum juramentum, & aliorum compurgatorum, purgantium solum de credulitate, *juxta ea, Quosies §. porro inf. De purgat. can. vel per testes, de veritate deponentes. Audiendus est, si vellet probare talem negativam indirecte per testes, de veritate deponentes. Audiendus est, juxta Abbatem *in d. c. n. 3. per c. Ex tenore inf. De testib.* ut si quis probet aliquam homicidii tali die commississe, potest contrarium probare indirecte, probando se toto eo die fuisse alio in loco.*

§. IV.

Quando facienda sit probatio.

1. Judicialis facienda post litem contestatam.
2. Atque absolvenda intra certa dilationum tempora.
3. Post quartam productionem non admittitur ulterior.
4. Fieri potest etiam extra, quam in judicio.
5. Extrajudicialis fit etiam ante litem contestatam.

1. Diximus antea probationem aliam esse judicalem, aliam extrajudicalem. Quare igitur nunc, quando & qualiter facienda sit probatio, & quis effectus illius: Ad primum illud dico, probationem judicalem, de qua hic agimus, faciendam esse post litem contestatam, quia tum demum dicitur coëptum judicium nec scitur ante, an reus sit negaturus, vel confessurus id, quod intenditur, quia id fit per litem contestationem, *l. 1. Cod. De litis contestat. & per consequens sciri nequit, quid probandum sit, vel non. Post litem verò contestatam facienda est, judicio, cui ea fieri debet, per sententiam in-*

terlo-

relocutoriam decernente, excepta probatione exceptionum dilatoriarum, quæ ut regulariter ante litem contestatam tanquam litis ingressum impediens, proponuntur, ita etiam regulariter statim in initio probari debent.

1. Soletque Judex sub certis dilationibus probationem decernere, intra quas facienda atque absolvenda est, secundum ea, quæ ante de dilationibus diximus. Quamquam hoc non usque adeo observetur; sufficiatque hodie litigatorum exhibuisse articulos suos probatorios, & nominasse testes ad juramentum & examen, cum reliqua non sint in ejus potestate: Ac proinde nec illi imputandum est, sed Judici potius, si intra præstitutum terminum non absolvatur, Panonit teste. Secundum quem potest etiam absque termino in judiciis probatio fieri & recipi, quando nullus præscribitur, intra quem fiat.

2. Post quartam tamen productionem testimonium aut publicata testimonium non est admittenda ulterius probatio. *Auth. Quissemel Cod. hoc tit. ut nec post conclusionem in causa: Nisi in criminalibus, ad innocentiam rei probandam; quo casu etiam post sententiam & rem judicatam recipi debet.*

3. Cæterum probatio fieri potest tam in loco judicii, quam extra, ubicumque Judex, qui examinationi præest, fiderit. Debet tamen Judex ad egregias personas & fœminas mittere notarium, qui inibi eas examinet, *l. ad personas, ubi DD. D. De jurejurando.*

4. Extrajudicialis vero probatio, ut illa, quæ fit ad perpetuam rei memoriam, vel per modum simplicis inquisitionis, aut ubi ex conventionione partium citra solemnem ordinem litigatores procedunt, fieri potest, nulla expectata litis contestatione; imo ante libellum exhibitum Videatur *Wesemb. ad tit. D. De probat. n. 9.*

§. V.

Qualis debeat esse probatio, & quis ejus effectus.

1. Debet esse clara & certa.
2. Effectus est, secundum probationem ferre sententiam.

3. *Et quidem in pari pro reo vel qui melius probaverit.*

4. *Actor ex novis probationibus res integrare instantiam potest.*

1. **A**D alterum quæsitum de qualitate & effectu probationis, dico requiri in primis ut clara & certa sit probatio, *c. In presentia 8. & ibi DD. h. t. & quidem in causis criminalibus, præsertim capitalibus, propter maximum præjudicium, luce meridiana clarius, l. ult. Cod. eod. can. Sciat. 2. q. 8. satius enim est nocentis facinus impunitum relinquere, quam innocentem condemnare, l. 5. in princ. D. De panit. Sed nec probatio generis in quæstione speciei, nisi etiam in specie fiat, sufficit, *c. Constitutus 6. inf. De religiosis domibus.* Et ideo probatio soluti tributi non sufficit ad probandum quem esse suum subditum, quia tributi præstatio aliud designate potest, quam subjectionem, *c. Recipimus 8. inf. De privilegiis, c. Prætere 8. & c. quanto 16. inf. De censibus.* Quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, *c. Tua inf. De sponsalibus, l. Neque natales 10. Cod. de probat.* Neque enim omnes, qui subsunt Romanæ Ecclesiæ, ei annuatim aliquem censum solvunt: Nec omnes, qui censum annuatim solvunt, idem à jurisdictione Ordinarii exempti sunt, *d. cap. Recipimus inf. De privilegiis, quia possunt eum solvere ratione protectionis, ut ibidem dicitur, & in c. Ex parte 18. eod. tit.**

2. Denique effectus probationis est, quod secundum eam, si sufficiens fuerit, Judex pronuntiare & ferre sententiam debeat, *l. Argentarius 10. h. fin. & ibi DD. D. de edendo. l. 2. 5. 9. Cod. De rei vindicat.* Alioquin, tanquam litem faciens suam, in id, quod litigatoris interest, condemnabitur, *d. l. 10. in fine.*

3. Quod si pares fuerint probationes actoris & rei, pro reo, tanquam favorabiliore, pronuntiabitur, *c. Ex litteris 3. h. tit. l. 1. 5. D. De reg. juris, l. 5. 32. & 42. D. De penis.* alias pro eo, qui intentionem suam melius & magis sufficienter probaverit, *c. Licet h. ex præmissis h. t.*

Nec obstat, quod probationes dicantur esse arbitrariæ, & ab arbitrio judicis pendere, *l. 3. §. in magis scire D. De testib.* quia nihilominus Judex eas probationes, quas leges pro